

Andrzej Śliwiński

Pomnik Ojca Świętego Jana Pawła II w Elblągu

Studia Elbląskie 6, 235-240

2004/2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POMNIK OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II W ELBLĄGU

I. UROCZYSTOŚCI POŚWIĘCENIA

W sobotę, dnia 23 czerwca 2001 roku odbyły się w Elblągu uroczystości odsłonięcia i poświęcenia pomnika Ojca Świętego Jana Pawła II. O godzinie 11.00 ks. bp Józef Wysocki odprawił nabożeństwo czerwcowe nie tylko z racji na miesiąc poświęcony kultowi i czci Najświętszego Serca Jezusowego, ale przede wszystkim, dlatego, że w czasie apostolskiego pobytu papieża w Elblągu uczestniczyliśmy w tym nabożeństwie.

O godzinie 11.30 rozpoczęła się Msza Święta koncelebrowana w intencji papieża. Przewodniczył jej ks. arcybiskup Józef Kowalczyk Nuncjusz Apostolski w Polsce. Koncelebransami byli: Metropolita Warmiński ks. arcybiskup Edmund Piszcz, biskup ełcki Edward Samsel, biskup Józef Wysocki i biskup elbląski Andrzej Śliwiński.

Na początku Eucharystii ks. kanclerz Zdzisław Bieg odczytał akt erekcyjny. Oto jego treść:

AKT

Erekcyjny budowy pomnika
Jana Pawła II w Elblągu

Gdy papieżem Kościoła powszechnego był syn polskiej ziemi Jan Paweł II,
Nuncjuszem Apostolskim w Polsce Arcybiskup Józef Kowalczyk,
Prymasem Polski Kardynał Józef Glemp,
Metropolitą Warmińskim Arcybiskup Edmund Piszcz,
pierwszym Biskupem Elbląskim Andrzej Śliwiński,
Biskupem pomocniczym Józef Wysocki,
proboszczem katedry Ksiądz Infułat Mieczysław Józefczyk

*

czcąc drugą rocznicę pielgrzymki Ojca Świętego do Elbląga,
pomnik ten projektu Wawrzyńca Sampa,
biskupi, duchowieństwo i lud wiemy staraniem swym wznieśli.

*

Monument ten, w dniu 23 czerwca roku Pańskiego 2001,
u progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa,
Arcybiskup Józef Kowalczyk, Nuncjusz Apostolski w Polsce, przy licznych udziale
duchowieństwa i wiernych, uroczystie poświęcił.

Następnie procesyjnie udaliśmy się pod pomnik. Nuncjusz Apostolski dokonał odsłonięcia i poświęcenia. Przed tym został wmurowany akt erekcyjny. Tekst poświęcenia brzmi:

„Biskup Elbląski wraz z całym duchowieństwem i wiernymi diecezji, pragnąc po wsze czasy uczcić Jego Świątobliwość Ojca Świętego Jana Pawła II oraz zachować w pamięci Jego Apostolską Wizytę z 6 czerwca 1999 roku w Elblągu, ufundowali ten pomnik, którego poświęcenia za chwilę dokonam. Wszyscy czujemy się dłużnikami wobec Boga za tak wielki dar Papieża Polaka i Jego Apostolską gorliwość w kierowaniu Chrystusowym Kościołem. Pragniemy w naszych sercach i w tym pomniku utrwalić naszą wdzięczną pamięć za Jego nauczanie i obecność wśród nas.

Boże, Stwórczo i Ojczy wszystkich ludzi, Ty w Duchu Świętym uświęcasz i strzeżesz Swój Kościół oraz powołujesz wiernych szafarzy tajemnic, aby służyli zbawieniu świata jakiego dokonał Jezus Chrystus. Zlej obfitość Swojego błogosławieństwa na Ojca Świętego Jana Pawła II. Dodawaj Mu siłę i oświecaj mądrością, aby nas wiódł drogą zbawienia. Racz także pobłogosławić ten pomnik, dzieło ludzkich rąk i serc pałających miłością wobec Apostoła naszych czasów. Spraw to, abyśmy pomni na jego słowa wypowiedziane na tej ziemi, czerpali życie z Jezusowego serca i ciągle wzrastali w świętości. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen”.

Potem wojewoda warmińsko-mazurski Zbigniew Babalski i prezydent Elbląga Henryk Stonina złożyli pod pomnikiem kwiaty. W kazaniu ks. bp Edward Samsel nawiązał do homilii Ojca Świętego Jana Pawła II wygłoszonej w dniu 6 czerwca 1999 roku na lotnisku w Elblągu. Mówił o Sercu Jezusowym jako źródle życia i świętości, żeby to realizować należy uświadomić sobie dramat grzechu, który popełnia człowiek. Bodźcem do świętości jest Boskie Serce Jezusa, które nas tak bardzo miłowało. Odpowiedzią człowieka ma być miłość do Boga, bliźniego. Zachowywanie dziesięciu Bożych przykazań jest urzeczywistnieniem świętości w życiu człowieka.

Przed błogosławieństwem przemówił Nuncjusz Apostolski, który ukazał wagę słów Ojca Świętego wygłoszonych w Elblągu i uczulił zebranych na to, by one były programem do realizowania.

Biskup Elbląski zarówno w słowie powitania jak i na zakończenie, podziękował Ojcu Świętemu za pełną treść obecność w Elblągu, za słowa wtedy do nas skierowane i odwołał się do ważnej, aktualnie odbywającej się pielgrzymki Ojca Świętego na Ukrainę. Podziękował też ks. arcybiskupowi za przewodniczenie uroczystej Mszy Świętej i poświęcenie pomnika. Warto podkreślić liczny udział duchowieństwa i wiernych. Zjednoczone chóry wykonały na wejście kompozycję Janusza Jędrzejewskiego „Tu est Petrus”, utwór specjalnie napisany na przyjazd papieża do Elbląga. Po Mszy Świętej Nuncjusz Apostolski poświęcił kaplicę w kościele Bożego Ciała. Jej poświęcenie stało się możliwe, gdyż został zakoń-

czony ostatni etap prac w tym obiekcie. Po utworzeniu diecezji kościół Bożego Ciała wymagał licznych prac. Trzeba było wybudować mur od strony głównej ulicy z oknami przeciwwłamaniowymi, ponieważ ogromna szyba zamykająca obecnie prezbiterium była często rozbijana i złodzieje dostawali się do środka. Kościół pokryto dachem i stąd na poddaszu powstało piękne pomieszczenie, w którym zaistniała kaplica z Najświętszym Sakramentem. W ten sposób zniknął pewien paradoks, iż kościół Bożego Ciała był bez Bożego Ciała, a ponadto nie trzeba już po odprawieniu Mszy Świętej zamieniać ołtarza na stół konferencyjny.

Uroczystości w sobotę, dnia 23 czerwca 2001 roku były bardzo ważnymi wydarzeniami w dziejach miasta, diecezji i elbląskiej.

II. PRZESŁANIE

Wizyta Apostolska Ojca Świętego Jana Pawła II w naszym mieście była jednym z najważniejszych wydarzeń w długiej historii Elbląga, dla katolików. Pobyt Ojca Świętego, Jego słowa, są przede wszystkim zadaniem do spełnienia dla naszego pokolenia i ludzi, którzy po nas przyjdą. To wydarzenie trzeba upamiętnić, zakuć w brąz. Stąd w pierwszą rocznicę w Parku Traugutta, w centralnym miejscu postawiono krzyż, który góruje nad miastem. Zrodziła się idea, by na drugą rocznicę postawić pomnik. Ważnym momentem do przemyślenia i decyzji był wybór miejsca. Nie wchodziło w grę lotnisko, które było znakomitym miejscem spotkania z papieżem. W sumie możliwość zebrania na jednym miejscu ok. miliona ludzi, ponadto dobre położenie, bo niedaleko od dworca kolejowego i autobusowego, miejsce to graniczy z szosą nr 7 prowadzącą z Gdańska do Warszawy. Na co dzień jest to miejsce, którego nikt nie odwiedza poza ludźmi z areoklubu, stąd jako najlepsze miejsce na umiejscowienie pomnika wybrano plac przy katedrze św. Mikołaja. Miejsce to trzeba było uporządkować, gdyż znajdował się tam zniszczony już przez czas krzyż, upamiętniający pierwsze misje święte w kościele św. Mikołaja w Elblągu po II wojnie światowej. Ten krzyż poddano konserwacji i umieszczono w innym godnym miejscu. Ks. infułat Mieczysław Józefczyk dokonał wielkich prac przygotowawczych, polegających głównie na usunięciu rynny znajdującej się na zewnątrz, a ponadto przygotowanie murów, które nosiły na sobie oznaki zniszczeń, zwłaszcza czasów II wojny światowej. Odnowione mury stały się pięknym tłem pomnika.

Drugą sprawą był wybór projektanta, którym został artysta Wawrzyniec Samp z Gdańska, autor wielu pomników również papieża i prymasa Wyszyńskiego. Pracę nad pomnikiem rozpoczęto od rysunków, następnie miniatury pomnika. Wykonany w glinie w wielkości naturalnej model był wielokrotnie dyskutowany i oceniany aż do momentu ostatecznego zatwierdzenia. Sam projektant współpracował z firmą odlewniczą „Stop-met U”, której właścicielką jest Dorota Wojcieszek-Mrozińska z Pobiedzisk i zakładem kamieniarskim „Emaus” Jerzego Curzydły z Gdańska. Oświadczył, że współpracuje z nimi od lat i zapewnia solidność, o czym mogliśmy się przekonać.

W rozmowach wstępnych z projektantem podałem myśl, aby pomnik Ojca Świętego Jana Pawła II nie był jednym z wielu, lecz miał charakter elbląski.

lokalny, z czego artysta się znakomicie wywiązał. Pomnik jest usadowiony na głazach, które pochodzą ze Świętego Gaju, miejsca śmierci męczeńskiej św. Wojciecha, pierwszego Patrona Diecezji Elbląskiej. Nawiązują one do słów homilii Ojca Świętego, by budować terazniejszość i przyszłość na dziedzictwie tego Świętego Męczennika. Na tym fundamencie umieszczone są trzy bloki z marmuru o przewodzie koloru brązowego. Nad tymi blokami znajdują się dwa herby: Diecezji Elbląskiej i miasta Elbląga. Na tym wznosi się postać Ojca Świętego, bardzo dynamiczna. Ojciec Święty kroczy trzymając w prawej ręce pastorał, lewą natomiast palcem wskazuje na górę, na to, ku czemu mamy zmierzać, to co jest celem naszego życia, to znaczy ku Bogu, realizując Jego przykazania i będąc wiernym Jego wezwaniu. Elementem elbląskim jest umieszczone serce, w którym znajdują się tablice z X Bożymi przykazaniami. Te dwa tematy stanowią streszczenie papieskiego przesłania: serce gorejące ognisko miłości, nad sercem widnieje płomień.

Pomnik Ojca Świętego jest nie tylko wspaniałym dziełem sztuki, ale żywą katechezą, żywym przesłaniem papieża skierowanym do nas i przyszłych pokoleń.

III. DZIEŁO CAŁEJ DIECEZJI

Przy powstaniu każdego dzieła, przed podjęciem decyzji należy rozważyć racje za i przeciw. Nie dotyczy to tylko pomnika, ale i innych spraw np. budowy kościołów. Daje się słyszeć głosy, czy dzisiaj w tak trudnych czasach należałoby przeznaczyć pieniądze dla biednych i potrzebujących, a nie na budowę pomnika. Zwykle najczęściej te głosy pochodzą od ludzi, którzy nie dali grosza, nie przepracowali godziny przy budowie kościoła. Zresztą budując kościoły zawsze mówimy, żeby ci, do których ta działka należy nie szczędzili wysiłku w realizacji tych zbożnych dzieł. Kościół dzisiaj wiele troski poświęca potrzebującym, prawie przy każdej parafii jest oddział „Caritas”, którego zadaniem jest rozeznanie sytuacji w której człowiek potrzebujący się znajduje a następnie udzielenie jak najpraktyczniejszej pomocy. Caritas Diecezji Elbląskiej obejmuje swoją pomocą coraz liczniejsze grono potrzebujących w diecezji, a także za jej granicami. Budowanie kościołów i innych dzieł jest często inspiracją do pomocy drugiemu człowiekowi.

Elbląg ma wiele pięknych miejsc upamiętniających wielkie wydarzenia z dawnej i niedalekiej przeszłości. Aż się prosiło, żeby upamiętnić wizytę apostolską Ojca Świętego w Elblągu. Nasze miasto szczyliło się mianem miasta królewskiego, za naszego życia otrzymało nazwę miasta papieskiego. Ten element może nie jest najwyraźniejszy, ale warto go wspomnieć. Elbląg nie ma pomników osób, ma tylko popiersia. Pomnik papieża jest więc pierwszym pomnikiem w sensie chronologicznym, dla większości jest pierwszym pomnikiem, bo najważniejszym, upamiętniającym największego Polaka.

Podróżując po świecie spotykamy różne pomniki, jedne nas obchodzą więcej drugie mniej. Ludzie budowali, nie zawsze z własnej woli, pomniki zbrodniarzom i tyranom. Kiedy zawitała pod ich strzechy wolność rodziło się głośno wypowiedziane, przed tym ukryte, poczucie wstydu, a stojące na postumentach postaci z hukiem spadały na ziemię.

Pomnik Ojca Świętego upamiętnia postać najwybitniejszego Polaka, który odwiedził w dniu 6 czerwca 1999 roku Elbląg. Na naszym pokoleniu ciążył w jakimś sensie moralny obowiązek upamiętnienia tego faktu. Wydaje się, że najlepszym sposobem było postawienie pomnika. Według zamysłów miało to być dzieło całej diecezji. Wydrukowano więc cegiełki o różnych nominałach, najwięcej po 10,- zł, były również po 20,-, 50,- i 100,- zł. Znaleźli się również ofiarodawcy i sponsorzy indywidualni. Potrzebne fundusze zostały zebrane.

IV. WIELKIE ZAINTERESOWANIE POMNIKIEM OJCA ŚWIĘTEGO

O tym fakcie świadczy nie tylko liczne zgromadzenie ludzi na uroczystościach poświęcenia pomnika, ale przede wszystkim znaczna liczba ludzi, którzy przychodzą pod pomnik. Stał się on niewątpliwie jedną z atrakcji turystycznych naszej pięknie odbudowującej się elbląskiej starówki. Licznie, zwłaszcza w okresie letnim, przybywający turyści przychodzą pod pomnik szczególnie w niedzielę po Mszy św. Przybywają tu całe rodziny, nierzadko ludzie przyjeżdżają tu specjalnie czy to własnymi samochodami, czy taksówkami. Wysiadają robią sobie pamiątkowe zdjęcie i odjeżdżają. Nowożeńcy po ślubie tu spotykają się, panna młoda składa wiązankę ślubną i robią sobie pamiątkowe zdjęcie. Zresztą wielu przychodzi z kwiatami, które składają przed pomnikiem Ojca Świętego. Choćby fakty świadcząc tym, jak trafionym pomysłem było umiejscowienie pomnika właśnie w tym miejscu.

Kiedy obserwuję ludzi, którzy w pełnej zadumy refleksji tu się zatrzymują, stawiam sobie często pytanie: jakie przesłanie śle im ten pomnik, jakie przy nim rodzą się myśli, refleksje, z czym odchodzą? Ale to pozostaje ich własną tajemnicą i dobrze, że tak jest. Ten pomnik ma nam przypominać apostołską obecność Ojca Świętego w Elblągu. Ale jeszcze bardziej słowa, które do nas skierował, byśmy je realizowali. „Wynagradzajmy Sercu Bożemu za grzechy popełnione przez nas i naszych bliźnich. Wynagradzajmy za odrzucanie dobroci i miłości Boga. Przybliżajmy się każdego dnia do tego źródła, z którego płyną zdroje wody żywej”. Warto również przypomnieć inne słowa wypowiedziane w pamiętny historyczny dzień. „Przykazania zostały dane dla dobra człowieka, dla jego dobra osobistego, rodzinnego i społecznego. Są one naprawdę drogą dla człowieka. Sam porządek moralny nie wystarczy. Musi być uzupełniony i ubogacony przez nadprzyrodzony. Dzięki niemu życie nabiera nowego sensu, a człowiek staje się doskonalszy. Życie, bowiem potrzebuje mocy i wartości Bożych, nadprzyrodzonych, wtedy dopiero nabiera pełnego blasku”. „Dzisiejsze nabożeństwo — mówił Ojciec Święty — poświęcone Najświętszemu Sercu Pana Jezusa przypomina nam o tej miłości Boga, której człowiek usilnie pragnie i wskazuje że konkretną odpowiedzią na tę miłość jest zachowywanie Bożych przykazań w codziennym życiu. Bóg chciał, aby one nie zatarty się w pamięci, ale zostały wyrzeźbione na zawsze w ludzkich sumieniach, aby człowiek znając i zachowując przykazania «miał życie wieczne» [...]. Mamy ukształtować w sobie prawdziwego człowieka na obraz i podobieństwo Boże. Człowieka, który kocha prawo Boga i chce według niego żyć [...]. Kontemplujemy Serce Jezusa, które jest źródłem życia, gdyż przez nie dokonało się zwycięstwo nad

śmiercią. Ono jest także źródłem świętości, gdyż w nim zostaje przewyciężony grzech, który jest przeciwnikiem świętości, przeciwnikiem duchowego rozwoju człowieka. Z Serca Jezusowego bierze początek świętość każdego z nas. Uczmy się od tego Serca miłości Boga i zrozumienia tajemnicy grzechu.”

Te słowa są zadaniem zawsze aktualnym dla całego Kościoła, szczególnie zaś dla lokalnego Kościoła Elbląskiego, do którego zostały skierowane i zadane.

Nuncjusz Apostolski ks. arcybiskup Józef Kowalczyk nawiązując do słów Ojca Świętego powiedział: „W duchu tych słów składam najlepsze życzenia ks. biskupowi Andrzejowi, pasterzowi waszej diecezji. Biskupowi pomocniczemu Józefowi, kapłanom, wspólnotom zakonnym, klerykom i wszystkim, którzy ten Kościół stanowią, by na drogach nowego tysiąclecia realizowali jak najpiękniej zadania przypomniane przez Ojca Świętego tym samym świadectwu wiary i wierności” (słowa pozdrowienia Nuncjusza apostolskiego wypowiedziane w dniu 23 czerwca 2001 roku w katedrze elbląskiej).